

El català [escrit] del carrer (II)

«De vegades demano com li hauria anat al català escrit si TV3, en lloc de doblar 'Dallas' (i qui diu 'Dallas' diu 'Tenko' o 'Allo!, Allo!'), hagués imprès a les retines dels catalanets uns subtítols memorables»

La setmana passada parlàvem del [català autoproduït](#), que és el que emetem qualsevol de naltros, cada dia sens falta, des dels nostres teclats i pantalles. Doncs avui voldria partir d'allò que dèiem de veure mil vegades una mateixa paraula escrita d'una mateixa manera. Allò de quan els textos en lletra d'impremta ens arribaven als ulls des d'unes poques fonts, textos amb correctors al darrere que els deixaven en condicions per a ser publicats, a diferència d'ara, que el botó de 'publicar' és a totes les mans i que un whatsapp de merda pot tenir l'abast d'un article del New York Times.

El català escrit, al costat de l'oral, és ben bé una altra disciplina. Naturalment, parlo com a usuària (es pot dir, 'a nivell d'usuària?'), perquè els experts ho deuen viure diferent. El cas és que, com tants usuaris nascuts en democràcia, vaig aprendre a escriure la meua llengua a les aules de la immersió, quan aprendre a escriure volia dir memoritzar des del primer dia accents que el meu parlar feia al revés –'què', 'però', 'estès', 'bèstia'–, formes verbals que s'assemblaven a les meues com un ou a una castanya –'digues-los-hi' per dir 'di'ls-hi', 'aneu-vos-en' per dir 'neu-se'n'–, o bes baixes i bes altes que, contra l'afany de mon pare per fer-me-les distingir fonèticament –'bena'/'vfenà'–, amb els meus mestres ja sonaven igual.

Si aquells exercicis de memòria visual reeixien és perquè tenien continuïtat fora dels llibres de text, és a dir: eren coherents amb les fonts escrites que ensopegàvem quotidianament. I malgrat que aquestes batalletes ja són història antiga, el sistema per a fixar la paraula escrita als cervells no ha canviat, que ens entra pels ulls com aleshores, i justament quan som en una nova era que els estímuls visuals es multipliquen exponencialment i es fan la competència a mort. Doncs ara afegim-hi el context catalanoescriptent actual, on conviuen avis analfabetitzats pel franquisme, pares fills de la immersió i néts fills de la desimmersió. I afegim-hi també els nous hàbits d'intercomunicació escrita en temps real, només cal veure en trens i autobusos cap on miren els caps.

Com a eina anivelladora, de vegades em demano com li hauria anat al català escrit si TV3, en lloc de doblar *Dallas* (i qui diu *Dallas* diu *Tenko* o *Allo! Allo!*), hagués imprès en les retines dels catalanets uns subtítols memorables: 'El teu marit s'està morint i tu mentrestant fent el pendó vés a saber per on.' Potser així, sense adonar-nos-en, els més grans de cada casa haurien arribat al Whatsapp amb més eines per a encarar-se a l'ortografia creativa dels seus néts. No ho sabrem mai, i ara ja no té importància. El cas és què coi s'hi pot fer de cara al futur negre que ve.

Dels *millennials* en avall no sabia pas com posar-m'hi, de manera que em referiré a la resta,

ara que diuen que hem de viure cent vint anys. Doncs aprofitant que Netflix, HBO o Amazon Prime comencen a substituir els llibres de la tauleta de nit, crec que ajudaria moltíssim a refrescar-nos la llengua si aconseguíem d'introduir subtítols en català –subtítols de fiar– en les produccions més demanades d'aquestes plataformes. Perquè ara mateix no se m'acudeix cap producte que tingui més lectors que els subtítols d'unes sèries que al final, de recomanació a recomanació, les acaba veient tothom. Suposo que per a una empresa com aquesta, amb un pessiguet dels 16.000 milions d'euros l'any que se'n van pel forat d'Espanya faríem, total: només es tracta de salvar una llengua. I penso que a hores d'ara també hi ha prou catalans que, davant la possibilitat de triar subtítols en castellà o en català, ho tindrien més clar que fa uns quants anys.

Imagineu-vos l'efecte: el català correcte d'un *Joc de trons* o d'*El conte de la serventa* abans d'anar a dormir, batallant contra el català infecte que ens hem empassat durant el dia. Imagineu-vos pronoms febles, complements directes i indirectes, expressions genuïnes entrant-nos pels ulls en un context de gaudi, fora de les tedioses lliçons acadèmiques, fent-nos pòsit sense que ens n'adonem, com el conte de bona nit que llegim als fills. Els militants de la cosa saben que a Filmin pots trobar-hi subtítols en la nostra llengua, i potser tens sort i són al producte que et venia de gust veure, però una flor no fa estiu. Sigui com vulgui, i això ja val per a totes les edats, és vital que trobem el sistema d'introduir el català escrit en l'entreteniment, perquè avui és amb plaer que la lletra entra.